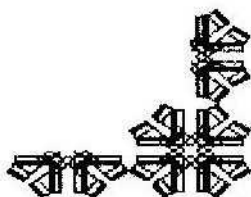

کشف و شهود در عرفان

با تکیه بر آراء ابن عربی و مولانا

مولفین:

جمشید صادقیان - سوسن مرادی

سرشناسه: صادقان، جمشید، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور: کشف و شهود در عرفان: با تکیه بر آراء ابن عربی و مولانا، جمشید صادقان، سوسن مرادی
مشخصات نشر: تهران: رهنمای اندیشمند، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری: ۱۸۲ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۰۹-۱۲-۰

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
موضوع: ابن عربی، محمد بن علی، ۵۶۰-۶۳۸ م. - - عرفان
موضوع: موتوی، جلال‌الدین محمد بن محمد، ۶۰۴-۶۷۲ م. - - عرفان
موضوع: شهود
موضوع: شناخت (عرفان)
موضوع: نظم و عرفان
شماره افزوده: مرادی، سوسن، ۱۳۵۴ -
ردیفی کنگره: ۱۳۹۳ ۵۵۲ م/ PI۲۸۶۷۷
رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۸۳
شماره کتابشناسی ملی: ۳۷۳۱۸۱۰

رهنمای اندیشمند

کشف و شهود در عرفان با تکیه بر آراء ابن عربی و مولانا. مؤلف: جمشید صادقان، سوسن مرادی، لیتوگرافی: رهنما، چاپ: چاپخانه نقره‌فام، چاپ اول: ۱۳۹۳، تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه، ناشر: انتشارات رهنمای اندیشمند، آدرس: سعادت‌آباد، خیابان علامه طباطبایی جنوبی، بین ۴۰ و ۴۲ شرقی، پلاک ۴۹، تلفن: ۸۸۶۹۳۱۰۲، مرکز پخش: انتشارات رهنما، آدرس: مقابل دانشگاه تهران، خیابان فروردین، نبش خیابان شهیدی زاندارمری، پلاک ۱۱۲، تلفن: ۶۶۳۰۰۹۲۷، ۶۶۴۱۶۶۰۴، ۶۶۴۸۱۶۶۲، فاکس: ۶۶۴۶۷۴۲۴، فروشگاه شماره ۱، مقابل دانشگاه تهران پاساژ فروزنده، تلفن: ۶۶۹۵۰۹۵۷، آدرس فروشگاه شماره ۲، خیابان پیروزی نبش خیابان سوم نیروی هوایی، تلفن: ۷۷۴۸۲۵۰۵، شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۰۹-۱۲-۰

فهرست مطالب

عنوان

شماره صفحه

۷	مقدمه
۱۱	فصل اول
۱۱	کلیات
۱۱	کشف
۱۳	مکاشفه
۱۵	فصل دوم
۱۵	عرفان و کشف و شهود
۱۶	تعریف عرفان
۲۲	مکاشفه در قرآن کریم (رؤیت خدا)
۲۳	مکاشفه از نگاه عرفا
۲۳	ابونصر سراج طوسی (متوفی ۳۷۸ ه.ق)
۲۴	ابوبکر کلاباذی (متوفی ۳۸۰ ه.ق)
۲۵	ابوالقاسم عبدالکریم بن هوازن قشیری معروف به امام قشیری (۳۷۶ یا ۳۸۶ ه.ق)
۲۷	ابوالحسن هجویری (متوفی ۴۶۵ یا ۴۷۰ ه.ق)
۲۹	عین القضاة همدانی (۵۲۵ یا ۴۹۲ ه.ق)
۲۹	شیخ نجم الدین رازی (دایه) (۶۵۴-۵۷۳ ه.ق)
۳۳	شهود
۳۵	شهود قلبی - رویت قلبی
۳۶	مشاهده (دیدار)
۳۸	سطح
۴۰	تجلی

۴۵	فصل سوم
۴۵	ابن عربی و عوالم خیال
۴۶	عوالم از دیدگاه شارحان ابن عربی
۴۶	عوالم غیب
۵۲	عوالم در گلشن راز یا عوالم پنجگانه
۵۲	بیان جابلقا و جابلسا
۵۵	حضرات خمسہ یا عوالم پنج گانه
۵۷	عالم مثال
۵۷	تعریف عرفا از عالم مثال
۵۹	عالم مثال از نظر ابن عربی
۶۰	عالم خیال
۶۱	نظریه خیال
۶۳	معنای خیال در مورد انسان
۶۴	تعریف خیال
۶۶	انواع ادراک خیالی
۶۷	طریقت عالم خیال
۷۰	خیال و مکاشفه
۷۳	نقش خیال در عرفان
۷۵	خیال منفصل (برزخ، مثال)
۷۷	برزخ از نظر ابن عربی
۷۸	عما چیست؟
۸۱	چگونگی علو مکان و مکانیت
۸۲	نفس الرحمان
۸۴	مراتب نفس رحمانی
۸۵	مراتب نفس رحمانی از نظر برخی شارحان
۸۸	ارتباط با عالم خیال منفصل
۹۴	قاب قوسین چیست؟

نسبت خیال متصل با خیال منفصل.....	۱۰۰
فصل چهارم.....	۱۰۳
توحید و وحدت وجود.....	۱۰۳
حقیقت توحید.....	۱۰۴
وحدت وجود.....	۱۰۶
ابن عربی و وحدت وجود.....	۱۱۱
مولانا و وحدت وجود.....	۱۱۳
فنا.....	۱۱۹
گفتار عرفا در باب فناء و بقاء.....	۱۲۳
شناخت حق از نگاه علی (ع).....	۱۲۴
عشق.....	۱۲۴
ابن عربی و عشق.....	۱۲۸
عشق در نگاه مولانا.....	۱۲۹
فصل پنجم.....	۱۳۳
کشف و شهود از نگاه مولانا و ابن عربی.....	۱۳۳
وجد.....	۱۳۴
کشف و شهود.....	۱۳۶
انواع کشف.....	۱۳۶
شهود.....	۱۳۷
انهام.....	۱۳۸
وحی.....	۱۳۹
خواب و رویا.....	۱۴۱
انواع خواب و واقعه.....	۱۴۴
مکاشفه.....	۱۴۶
معراج.....	۱۴۷

۱۲۸	مولانا و کشف و شهود
۱۵۸	ابن عربی و کشف شهود
۱۶۸	راه رسیدن به کشف و شهود
۱۷۱	جمع بندی و نتیجه
۱۷۵	کتابنامه

www.ketab.ir

اگر به عرفان به عنوان مقوله‌ای بنگریم که گستره‌اش مربوط به دایره حقیقت‌جویی و حقیقت‌بینی انسان باشد به گونه‌ای که تلاش در جهت یافتن طریقی که بتواند او را به حقیقت ناب متصل کند و از لمحات و جلوات آن حقیقت او را مستغرق در ذات بی مثالش کند و از برق اشراق آن، دل تیره سالک، روشن و منور گردد، اصل کشف و شهود، یکی از زیر بنایی و اساسی ترین وسیله‌ای است که سالک را به این مهم می‌رساند و او را غرق حقیقت نابی می‌کند که زیبایی و لذت و حال را عاید عارف واصل می‌کند، و این غرق شدن میسر نمی‌شود، مگر آنکه سالک، در ابتدای امر معرفت و شناخت عمیق نسبت به این مهم داشته و تلاش کند، یک اشراف کلی نسبت به آن پیدا کند و شوق و وجدی یابد و انگیزه ای وصف ناپذیر فراگیردش، تا او را به جانب آن حقیقت ناب، رهنمون گردد.

یکی از ابعاد کتاب حاضر که می‌شود اذعان کرد قطره‌ای از دریای شهود را به تصویر می‌کشد شاید گامی باشد در جهت معرفت نسبت به این امر مهم و نگاه و سیر در آراء آنها و تصویر کشیدن بیان نافذ و قاطع شان، ما را در رسیدن به مقصود یاری کرده است. و بالاتفاق می‌دانیم که قدمت این تحقیقات به قدمت خود عرفان و به طول تاریخ آن باز می‌گردد و دلیلی که می‌توان بر این ادعا بیان کرد این است که از آغاز خلقت انسان، تلاش در جهت یافتن و رسیدن به حقیقت تلاشی وصف ناپذیر بوده است به گونه ای که این تلاش، گاه بیراهه رفته و تفاسیر نامانوسی از حقیقت ناب بیان شده است و شاید اگر خوب بنگریم و متصفانه قضاوت کنیم، تلاش آنها قابل ستایش است؛ چرا که خطاهای آنها، ما را از تکرار آن خطاها باز داشته است.

در هر صورت گام نهادن در بیان مبانی نظری و سلوکی عرفان بسیار سخت و مشکل است. چرا که یافته‌ها و شناخت‌ها و ابزارها با هم فرق می‌کنند و نظرها از پیش فرض‌هایی تشکیل می‌شوند که گاهی غلط و ناصوابند، لذا هر کس به اندازه طاقت و فهمش می‌تواند دریای معرفت عرفان حقیقتی را دریابد و از آن لذت ببرد.

اگر تاریخ ادوار زندگی بشر را ورق بزنیم و از واقعیات آنها پرده برداریم به نتایجی شیرین و دلپذیر دست خواهیم یافت. شاید اگر اغراق نکنیم، یک وجه مشترک در تمامی ادوار به عینه با تغییر رنگ چهره به گونه‌هایی متفاوت و اما از یک حقیقت ثابت برخوردار بوده است و آن جستجوی

حقیقت، خالق، ربّ و... هر کسی و گروهی به گونه ای و روشی خاص، بدنبال کشف این واقعیت مهم بوده است و می باشد. در این میان، فلسفه و عرفان نقش بسزائی در پاسخگویی به پرسشهای محققان و طالبان حقیقت داشته اند.

فلسفه و عرفان هر کدام با نگرش های متفاوت تلاش در ارائه ی پاسخی قطعی و یقینی بوده اند که سهم و نقش هر یک در جای خود قابل تأمل و توجه است؛ اما عرفان با توجه به اینکه به عوالم فرامادی و فرا عقلی گام می نهد و کنکاش می کند و با ورود به عوالم خیال و شهود، پاسخ هایی ارائه می دهد که شاید در کمتر علمی و یا به جرات می توان گفت در هیچ علمی نمی توان به چنین پاسخ هایی دست یافت.

مقوله ی کشف و شهود در عرفان، از جمله مسائلی است که هر عارفی از زمانی که قدم در این وادی می نهد، به خود مشغول می کند و قدم گذاشتن به مراتب کمالیه و ورود به وادی شهادت و نظر بر جمال معشوق و فرار گرفتن در لمحّه های روحبخش، از جمله مسائلی است که عارف بواسطه ی کشف و شهود، بدان دست می یابد و از لویح روحانی آن مستفیض می گردد. از جمله، عرفای برجسته ی اسلامی که بدین مقوله بتفصیل پرداخته اند، می توان مولانا جلال الدین بلخی و محی الدین ابن عربی را نام برد و در مثنوی و دیوان کبیر مولانا و فصوص الحکم و فتوحات مکیه ی ابن عربی به کرات با این مبانی روبرو می شویم. هر دو عارف با توجه به اینکه قدم در وادی سلوک عملی عرفان نهاده بودند و با تزکیه و سلوکی که داشته اند، جلواتی از حقایق حقّه ی الهیه را در مسیر سلویشان با چشم جان مشاهده کرده اند و گاهی آنرا در قالب کلام بر زبان جاری ساخته و گاهی به صورت سرّ ناگفته با پوششی رازآلود بدان پرداخته اند، سایر عرفان نیز در بیان آن سهم بسزایی داشته اند و هر کدام در بیان یافته هایشان، چه در قالب سرّ، چه آشکارا، اشاراتی بدان حقایق داشته اند. در این کتاب تلاش ما بر این بوده که آنچه از مبانی و حقایق مکشوف در وادی عرفان و یافته های عرفا را گردآوری کرده که تکیه و تاکید سخن در دو محور و با تأمل در آراء دو عارف برجسته می باشد که ضمن بیان مساله و تأمل در عمق معنای حقیقی آن، پرده هایی از حقایق عظیم مکاشفات عرفا برداشته شده است.

در این کتاب ما در مقدمه قصد داوری یا ارائه ی نظر در مورد یافته های عرفانی و شهودی نداریم، اما می خواهیم، به این امر اشاره کنیم، گاهی که از طریق عرفان در جهت شناخت واقعیات و حقایق برداشته می شود، با سایر علوم متفاوت است. عرفان می خواهد طالب حقیقی را با نادیده ها و

ناشنیده‌ها آشنا کند و او را در آسمانی ورای این آسمان مادی و در دنیایی فراتر از این دنیای محسوس سیر دهد و او را با حقایق مانوس کند.

پنجره‌ای که عرفان می‌گشاید، می‌توان آنرا انعکاس حقایقی دانست که از طریق مکاشفات و مشاهدات نمایان و آشکار می‌شود، در واقع مکاشفه و مشاهده حلقه و سرآغاز ورود به عالم اسرار و حقایق ثابت می‌باشد.

در این کتاب سعی کرده ایم، پرده‌هایی از واقعیات مندرج در بطن کشف و شهود و ماهیت و حقیقت آن برداشته و با تکیه بر آراء ابن عربی و مولوی سعی کرده ایم در حد امکان و توان قدمی در جهت معرفی کشف و شهود و واقعیات آن ارائه دهیم، امید است خوانندگان عزیز ما را در رسیدن به چارچوبی وزین و قابل دفاع یاریگر باشند.

جمشید صادقیان